

: Landsforeningen Ligeværd
: Vesterport 3, 4. tv.
: 8100 Århus C
: Postboks 5019
: Tlf. 86 20 85 70
: Fax 86 13 87 44
: landsforeningen@ligevaerd.dk
: www.ligevaerd.dk

Århus, d. 17. november 2004...

Socialudvalget
SOU alm. del - Bilag 94
Offentlig

Folketingets Socialudvalg
Folketinget
1240 København K

Ret til uddannelse for alle

:/: Her følger et antal eksemplarer af Landsforeningen Ligeværd's rapport "Ret til uddannelse for alle". Landsforeningen Ligeværd står gerne til rådighed med yderligere eksemplarer.

Landsforeningen Ligeværd har i snart 35 år hævdet og synliggjort, at unge med særlige behov, som samfundet mere eller mindre kasserer, har masser af potentialer og muligheder.

I denne rapport har vi gennemgået eksisterende, relevant, lovgivning – bl.a. Lov om Social Service – og peget på en række hensigtsmæssige og nødvendige ændringer og stramninger. Vi har også peget på områder, hvor der er brug for nye politiske initiativer.

Vi er overbeviste om, at der er bred politisk vilje til at forbedre vilkårene for den unge restgruppe og vi er meget interesserede i et møde med Socialudvalget.

Med venlig hilsen

Steen Kristensen
Sekretariatsleder
steen@ligevaerd.dk

RET TIL UDDANNELSE FOR ALLE

- OGSÅ MEDBORGERE MED SÆRLIGE BEHOV

Landsforeningen Ligeveerd
Vestarpot 3, 4. tv.
8000 Århus C
Postboks 5019
Tlf. 86 20 85 70
Fax: 86 13 87 44
landsforeningen@ligeveerd.dk
www.ligeveerd.dk

Forord

Meget groft – og helt uvidenskabeligt – kan Danmarks unge 15 til 20-årige opdeles i 3 grupper: Der er dem, som bliver studenter eller HF'ere, dem, der bliver håndværkere, og så er der endelig dem, som ikke bliver nogen af delene, angiveligt fordi de ikke umiddelbart kan leve op til kravene i de almindelige ungdomsuddannelser. De to første grupper tæller vel 80-85 % af en ungdomsårgang, mens den sidste altså tegner sig for i alt fald 15 %. Nogle af disse unge får en form for uddannelse i alternative tilbud uden for det almindelige system. Andre får ingenting.

Der er ingen objektive afgrænsninger mellem disse grupper, og derfor er der naturligvis betydelige overlapninger. Men som en uafviselig kendsgerning gælder det, at mens adgangen til gymnasiet eller til en erhvervsrettet ungdomsuddannelse nærmest er en selvfølgelig ret for dem, der ønsker det, og som har forudsætningerne, så er det langt fra en selvfølge eller en ret for restgruppen at få mulighed for at udvikle deres evner og anlæg gennem en - for dem - relevant ungdomsuddannelse. I varierende grad er de prioriteret lavt hos de lokale beslutningstagere, og får de et "tilbud", sker det som oftest via en visitation, hvor deres egen indflydelse på valget er yderst beskedne. Noget sådant kan ikke være tilfredsstillende for et højt udviklet og velstående samfund som det danske. Det er uværdigt og frustrerende for den unge. Det er her og nu og på længere sigt en dårlig forretning for samfundet. Og det er dybt skuffende for ganske mange mennesker – forældre, pårørende, venner, bekendte – hvem det unge menneskes ve og vel ligger alvorligt på sinde.

Principielt er der to forhold, der skal bringes i orden, hvis denne skamlet på det danske samfund skal fjernes: Også disse unge skal have en selvfølgelig ret til en ungdomsuddannelse efter eget valg, og så skal der være de fornødne og relevante valgmuligheder. I praksis er der to veje at betræde: Adgangen til og undervisningens tilrettelæggelse i de almindelige ungdomsuddannelser må retssikres i langt videre udstrækning for disse unge, end det er tilfældet i dag, hvor adgangsdøren måske nok kan synes bred, men hvor exit-skiltene sidder tæt og for mange hurtigt bliver en barsk virkelighed. Det er alt for let at erklære en ung med særlige behov for uegnet, og det er især meget nemmere end at forsøge at imødekomme disse behov. Dernæst må de

almindelige ungdomstilbud suppleres med alternative tilbud, som optimalt kan tilpasses den anderledes fungerende unges muligheder og behov. Og adgangen til disse tilbud skal naturligvis være underlagt helt samme retskrav, som når det gælder gymnasium eller erhvervsskole. Tidsmæssigt skal de ligeledes være på højde med de almindelige ungdomsuddannelser, hvilket vil sige af mindst 3 års varighed, og undervisningen skal naturligvis være tilpasset den unge og ikke omvendt.

Landsforeningen Ligeværd har i snart 35 år hævdet og bevist, at mange af de unge, som vi kasserer og ekskluderer, har masser af potentialer og muligheder, som, hvis de blev udviklet og fik lov til at udfolde sig, ville blive værdifulde aktiver for samfundet og personligt tilfredsstillende for personen selv og for de mennesker, der holder af ham eller hende. Vi har gennem praktisk indsats vist, at livslang, uligeværdig passivitet kan undgås til fordel for et meningsfuldt liv, hvis der sættes ind i tide og på den rette måde.

I denne rapport har vi gennemgået eksisterende, relevant lovgivning og peget på en række hensigtsmæssige og nødvendige ændringer og stramninger. Vi har også peget på områder, hvor der er brug for nye politiske initiativer. Det skal endelig anføres, at vi har drøftet sagen med andre foreninger, der ligesom vi arbejder for en bedre uddannelsesmæssig retssikkerhed, når det gælder unge med særlige behov, og vi har her oplevet stor tilslutning til vore analyser og problemformuleringer.

Vi er alle overbeviste om, at der her i landet er bred politisk vilje til at forbedre vilkårene for den unge restgruppe, og vi er sikre på, at vores ansvarlige politikere ønsker at tage de fornødne initiativer. Vi håber, at denne rapport kan være et anvendeligt bidrag til konstruktive overvejelser, og vi står i øvrigt altid til rådighed, hvis der er brug for gode råd, ideer og forslag.

Jørgen Hansen,
Formand

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

- 1.1. Fokus
- 1.2. Problem- og scenariekataloget
- 1.3. Sparringsgruppe

2. Baggrunden

- 2.1. Landsforeningen Ligeværd
- 2.2. Målgruppen af unge med særlige behov
- 2.3. Adgang til uddannelse

3. Problem- og scenariekataloget

- 3.1. Beskæftigelseslove og sociale love
- 3.2. Uddannelseslove
- 3.3. Anden lovgivning
- 3.4. Udredningsarbejder
- 3.5. Evaluering af pågældende lovgivning

4. Scenariekataloget – en oversigt

5. Særlige uddannelses tilbud til en gruppe med særlige behov

- 5.1. Unge med særlige behov
- 5.2. Særlige uddannelses tilbud
 - 5.2.1. Uddannelse i Landsforeningen Ligeværds regi
 - 5.2.2. Skoler og uddannelsessteder
 - 5.2.3. En arbejdsmarkedsrettet indsats